

Rámpát a honlapokra úton az akadálymentes honlapok felé

Pataki Máté (Mate.Pataki @ sztaki.hu)

Bevezetés

A W3C Magyar Iroda már több mint hat éve azon munkálkodik, hogy hazánkban minél jobban megismertesse az érdeklődőket a legújabb webes technológiákkal, szabványokkal a W3C legfrissebb fejlesztési eredményeivel. Szerencsére napjainkban a W3C legismertebb szabványain kívül (HTML, XHTML, CSS, XML) számos más, korábban kevésbé elterjedt szabvány is egyre szélesebb körben kezd ismertté válni.

Az egyik ilyen terület az akadálymentesség, melyről ma már szerencsére egyre többet lehet hallani, nem csak a médiában, hanem szakmai körökben is. A W3C 1999-ben publikálta első webes akadálymentesítési szabványát, a WCAG 1.0-t. 2008-ban megjelent ennek az új, sokkal részletesebb változata, a WCAG 2.0, melynek magyar fordítása már el is érhető a W3C Magyar Iroda honlapján. A magyar az első – és írásunk időpontjáig egyetlen – fordítása az új szabványnak.

Honlapok akadálymentesítésének az ellenőrzése komoly szakmai háttérrel, szaktudást igényel, és nem teheti meg minden cég, intézet, hogy erre külön szakembereket alkalmazzon. A W3C Magyar Iroda egy új szolgáltatást vezetett be, amely segítséget nyújt ebben a munkában, és nemcsak az akadálymentesítést és annak ellenőrzését könnyíti meg, hanem lehetőséget biztosít a honlapon annak a megjelenítésére is, hogy az oldal szabványos, akadálymentes, és az akadálymentesség szintjét is egyértelműen jelöli. Ez nem csak büszkeség a honlap tulajdonosának, de egyben fontos információ is azoknak, akik odalátogatnak, hiszen így biztosak lehetnek benne, hogy az adott oldalon nem fognak akadályokba ütközni a tartalom elérése, használata során.

A szolgáltatás

A szolgáltatást úgy szeretnénk volna kialakítani, hogy az azt használóknak minél kevesebb feladatuk legyen annak használatával, és minél egyszerűbben tudják azt a honlapjukba integrálni. Az ismert megoldások, mint a W3C-XHTML, CSS Valid logó vagy a WCAG-A konform logó alkalmasak arra, hogy felhívják a figyelmet a szabványosság és az akadálymentesség fontosságára, de annak ellenőrzését az oldal készítőire bízzák.

Általában aki kiteszi az oldalára például az XHTML Valid logót, az ténylegesen megnézte, hogy az oldala betartja a szabványt, ugyanakkor ezt legtöbbször kizárólag az oldal elkészítésekor, az ikon kihelyezésekor nézik meg. Így lehet, hogy a nemrég végzett vizsgálódásunk azt mutatta, hogy azok az oldalak, amelyek magukról azt állítják, hogy szabványos a HTML illetve XHTML kódjuk, több mint 50%-ban nem felelnek meg a szabványnak.

Ezért szeretnénk volna egy olyan rendszert létrehozni, amely lehetővé teszi a honlap készítőinek, hogy folyamatosan figyelemmel kísérjék a honlapjuk szabványosságát, és amennyiben lehet az akadálymentesítésben is segítséget nyújtsunk nekik.

A W3C Magyar Iroda által nyújtott szolgáltatás nem csak egyszer ellenőrzi az oldal szabványosságát, hanem rendszeres ellenőrzést végez minden oldalon, ahol a megfelelő logót kitette az oldal készítője. Ráadásul nem is kell előre megmondani, hogy az oldala mely szabványoknak és milyen mértékben felel meg, mivel a rendszer megállapítja ezt, és annak megfelelő ikon kerül az oldalra.

A megfeleléségi szintek

A szabványos, illetve akadálymentes oldalakat 5 különböző szintre osztottuk, úgy, hogy minden szint eléréséhez egyre szigorúbb feltételeknek kell megfelelni.

Az első szint tulajdonképpen megfelel a (X)HTML Valid szintnek. Azaz azt jelenti, hogy akinek a honlapján ez az ikon jelenik meg, annak a kódja szabványos. Mivel az oldalra nem ezt az ikont kell kitenni, hanem a szolgáltatás oldalán található, az adott URI-re vonatkozó ikont, így az ikon annak megfelelően változik, hogy az oldal éppen milyen szinten szabványos.

Első szint – Szabványos (X)HTML kód

Amennyiben változás van a honlapon, és hiba van a kódban, akkor az ikon is annak megfelelő lesz, figyelmeztetve ezzel a honlap tulajdonosát, hogy valamit tennie kéne. A szolgáltatásnak része lesz egy olyan adminisztrációs felület is, ahol a honlap karbantartója beregisztrálhat, és a honlapjával kapcsolatos változásokról emailben is értesítést kaphat.

Figyelmeztető üzenet – Hibás kód

A következő szint a CSS használata. Ez nagyon lényeges lépés az akadálymentesség irányába, hiszen a tartalmat és a megjelenítést el kell különíteni, hogy azok az eszközök is hozzáférjenek a tartalomhoz – anélkül, hogy azt a formázás befolyásolná – amelyeknek a megjelenítése máshogy történik (például felolvasóprogramok). Amelyik oldalon nem csak a (X)HTML kód szabványos, hanem CSS-t is használ és az szabványos az alábbi ikon fog megjeleníteni.

Második szint – szabványos (X)HTML és CSS

Egy honlap elérhetőségét, akadálymentességét nem lehet teljes egészében gépi eszközökkel tesztelni, így ennek megfelelően a szolgáltatásban is három további szintet különböztetünk meg az

akadálymentesség és használhatóság alapján. A legalacsonyabb szint azt jelenti, hogy az oldal az összes géppel ellenőrizhető kritériumot teljesíti, és így például nagy valószínűséggel jól fog megjelenni egy okostelefonon, egy alternatív böngészőben stb., de még azért nem nevezhető akadálymentesnek. Ehhez többek között olyan feltételeknek kell eleget tenni, hogy az oldalon lévő nem szöveges elemeknek van szöveges leírásuk, a képek mérete meg van adva a kódban, a karakterkódolás és az oldal nyelve megfelelően be vannak állítva, a honlap mérete nem halad meg egy bizonyos szintet, az űrlapmezők megfelelően vannak felcímkézve stb.

Harmadik szint – első lépés az akadálymentesség felé

A következő szint elérése már csak kézi ellenőrzéssel oldható meg, így igény esetén a W3C Magyar Iroda munkatársai elvégzik a honlap részletes akadálymentességi és használhatósági ellenőrzését és annak eredményét a rendszerbe felviszik. Ezek után a honlapon az alábbi ikon jelenik meg. Ez a minimum szint amit egy akadálymentes honlapnak teljesítenie kell.

Negyedik szint – Akadálymentes oldal, WCAG 2.0 A szint

A következő szint a W3C akadálymentességi webes szabványának a WCAG 2.0-nak az AA szintjének a teljesítését jelenti. Ez például közszolgálati honlapoknál, nagyobb cégeknél fontos, ahol a látogatók egy még nagyobb körből kerülnek ki, és ahol esetleg törvényi kötelezettség is előírja, hogy a honlapon elérhető információkhoz mindenkinek hozzá kell férnie.

Ötödik szint – Akadálymentes oldal, WCAG 2.0 AA szint

Használat

Az ikon használata egyszerű. a honlapra ki kell tenni az ikon elérhetőségét, és paraméterben meg kell adni az adott lap URI-jét, például:

```
<a href="http://w3c.hu/CheckValid/site?url=http%3A%2F%2Fsztaki.hu">  
    
</a>
```

A fenti példában a <http://sztaki.hu> honlapba ágyazott kép kódja látható.

Az első használatkor egy ideig, amíg az ellenőrzés még nem készült el az oldalon egy figyelmeztető felirat jelenik meg, hogy az oldal ellenőrzése folyamatban.

Ellenőrzés folyamatban

Amikor elkészült a tesztelés az oldalra kikerül a fenti ikonok közül az, amelyeknek a követelményrendszerét maradéktalanul teljesíti az oldal. Az ikonra kattintva meg lehet nézni, hogy az oldal miért nem teljesít egy adott szintet, vagy alap statisztikákat például, hogy mióta teszteli a rendszer az adott oldalt, és milyen eredmények születtek, vagy, hogy mióta akadálymentes.

Összefoglalás

Ezt a szolgáltatást szeretnénk minél hamarabb a magyar webes közönség rendelkezésére bocsátani, hogy minél többen használhassák és javíthassák ki ennek segítségével a honlapjukat, és tegyék tartalmát elérhetővé, akadálymentessé. Jelenleg már tesztelés alatt áll a rendszer és reményeink szerint nemsokára el fog indulni a nyilvános teszt változata. A Magyar Iroda honlapján is közzé fogjuk tenni ezt. Aki szeretne értesülni erről, konferenciáinkról, elkészült fordításokról valamint további előadásokról az akadálymentesítés és egyéb W3C munkájához köthető webes témákban az feliratkozhat a W3C Magyar Iroda hírlevelére.

Linkek

W3C Magyar Iroda: <http://www.w3c.hu/>

W3C Magyar Iroda hírlevele: <http://www.w3c.hu/archivum/reg.php>

WCAG 2.0 szabvány: <http://www.w3.org/TR/WCAG20/>

WCAG 2.0 szabvány magyar fordítás: <http://www.w3c.hu/forditasok/WCAG20/>

MTA SZTAKI Elosztott Rendszerek Osztály: <http://dsd.sztaki.hu>

Kapcsolat

Dr. Kovács László

Cím: MTA SZTAKI, H-1111 Budapest XI. Lágymányosi u. 11. 310. szoba

Telefon: (36-1) 279-6212

Fax: (36-1) 279-6200

E-mail: laszlo.kovacs@sztaki.hu